

OPNIEUW BEGINNEN

Initiatiecatechese en vorming van kleine gemeenschappen

Op 16 maart 2007 werd in Rkkerk.nl *Opnieuw beginnen* gepresenteerd. Dat is een geloofsvorming (in de vorm van een cursus), die in parochies bestaande groepen kan verstevigen en nieuwe GBL-groepen (Geloof, Bijbel en Leven delen) kan doen ontstaan met behulp van de vervolgvorming 'Nieuwe wijn in nieuwe zakken'.

Hieronder de tekst uit Rkkerk.nl - een uitgave van het secretariaat RKK - met daaronder een aantal aanvullingen in voetnoten door de catecheet Rob Landré die in dit artikel geciteerd wordt.

In 2006 en 2007 hebben in België en Nederland verschillende groepen voor het eerst ervaring opgedaan met 'Opnieuw beginnen'.

Kees Slijkerman, 7- 1- 2008

Bisschoppen stimuleren met 'Opnieuw beginnen' initiatiecatechese

Rkkerk.nl, 16 maart 2007 - Met het boek 'Opnieuw beginnen' hebben de Nederlandse en Belgische bisschoppen zich aangesloten bij de in andere landen succesvolle catechesemethode van het WeG-project¹. In dit 'Pastoralkoncept Wege erwachsener Glaubens' is niet de gebruikelijke sacramentencatechese, maar initiatiecatechese² voor volwassenen het uitgangspunt: het boek is een hulp voor wie zijn geloof wil revitaliseren. In zes parochiebijeenkomsten en 'zelfstudie en -meditatie' groeien de mensen weer in 'de jas van hun geloof': een inmiddels volwassen maat.

Het boek hoort bij de gelijknamige vormingsreeks 'Opnieuw beginnen' volgens de inspiratie van de Duitse pastoraaltheoloog Klemens Armbruster. Een methode die in Oostenrijk, Duitsland en Zwitserland bijzonder succesvol is gebleken. De tekst en illustraties van het werkboek worden gebruikt in de vormende bijeenkomst van dit project. In hun gezamenlijke voorwoord schrijven de Roermondse hulpbisschop E. de Jong, bisschop-referent voor catechese, en zijn

Vlaamse collega bisschop P. Hoogmartens³ van Hasselt dat "mensen meer dan wij vermoeden echt christen willen zijn en leven vanuit God. Maar voor velen is het geloof fragiel geworden, omwille van vele redenen en omstandigheden. Eigenlijk is hun geloof niet mee gegroeid doorheen de jaren van hun leven." Dit boek is een concrete manier daar iets aan te doen: een kortlopend aanbod verspreid over zes avonden.

Religieuze socialisatie

Het project hanteert als startpunt de veranderde tijd. Vroeger werd iemand uit een katholiek gezin min of meer automatisch katholiek doordat hij opgroeide in een katholiek sociaal-cultureel milieu, dat nadrukkelijk in de samenleving aanwezig was. Als kind had hij een aantal stadia van religieuze socialisatie doorlopen, steeds uitlopend op de viering van een sacrament. "Maar omdat zo'n katholiek milieu vrijwel nergens meer bestaat, werkt deze religieuze socialisatie niet meer", legt catecheet Rob Landré uit. Hij zat namens het Nederlandse Officium Catecheticum in de redactie van de uitgave.

"Toch is catechese gericht op religieuze socialisatie nog heel gebruikelijk. Maar hoe veel energie er ook aan wordt besteed, mensen worden er nauwelijks méér gelovig door. Een bijkomend tekort van deze religieuze socialisatie is dat ze eindigt met de kinderjaren, zodat de meeste katholieken niet tot een volwassen geloof komen. En wie zijn geloof

¹ Het gaat om een concept. Op dit WeG-concept is een aantal WeG-projecten gebaseerd, zoals 'Opnieuw beginnen'.

² Een andere term voor 'initiatiecatechese' is in dit verband 'catechese als initiatie'. Het gaat hier niet om sacramentenvorbereiding maar om initiatie in een volwassen geloof in de zin van het catechumenaat. Zie b.v. J. v.d. Vloet, "Parochiecatechese opnieuw uitgevonden", Halewijn 2004, blz. 43.

³ In Rkkerk.nl stond Martens.

niet op zijn eigen niveau kan beleven en zo eigen kan maken, kan er ook niet van getuigen en het dus ook niet aan zijn kinderen doorgeven”, zo leert de ervaring inmiddels.

‘Geloofservaring’

Landré: “In plaats van ‘catechese als socialisatie’ (ingroeien in de katholieke samenleving en cultuur) kunnen we ons daarom beter toeleggen op ‘catechese als initiatie’, de inleiding of inwijding in geloof en Kerk.” Het zwaartepunt ligt dan niet meer bij sacramentencatechese voor kinderen maar bij algemene inleidende catechese voor volwassenen, zoals dat in het catechumaat in het begin van het christendom ook het geval was.

“Verder kunnen we misschien beter spreken van ‘geloofsvorming’ dan van catechese. Het gaat namelijk niet alleen om kennisoverdracht, maar vooral ook om beleving van het geloof, om geloofservaring”, zo licht de Bossche catecheet toe.

‘Dag na dag’

Het zojuist verschenen boek wil volwassenen dus helpen een nieuw begin te maken met hun geloof. Dit gebeurt aan de hand van zes thema’s: Godsbeelden, Geloven, Jezus ontmoeten, Verzoening bevrijdt, Leven krijgt toekomst en Gods Geest brengt een nieuw begin teweeg. Elk hoofdstuk heeft grotendeels dezelfde elementen: een inleiding, een gebed, een meditatie en de sectie ‘dag na dag’. Dit onderdeel kent zes bijbelpassages met toelichting, bestemd voor persoonlijke vorming en meditatie als overbrugging van de periode die tussen de bijeenkomsten ligt.

Zo stelt *Opnieuw beginnen* belangrijke geloofsthema’s op een verdiepende wijze aan de orde. Aan bod komen onder meer het Godsbeeld dat iemand heeft, de geloofscrisis en twijfel die mensen kunnen overvallen, het kwaad in de wereld, de verrijzenis en de persoonlijke relatie met Jezus.

Twee vieringen

Het ‘WeG-project’⁴ is samengesteld door een internationaal team onder leiding van Klemens Armbruster, en heeft diverse kenmerken. Zo wordt de inwijding in het christelijk geloof,

⁴ Zie voetnoot 1.

waarmee in de kinderjaren een begin is gemaakt, in de volwassen leeftijd voltooid. Ook is het een regelmatig (liefst jaarlijks) terugkerend aanbod⁵. Het wordt georganiseerd en geleid door een team, gedragen door de parochie. En tot slot draagt het bij aan een globaal proces van evangelisatie in de parochie, waaraan alle parochianen kunnen deelnemen.

Het WeG-project wordt in vijf stappen tot ontwikkeling gebracht. Na de informatievoorziening over het project en de werving voor het team volgt de vorming van de teamleden. Centraal staat de eerste WeG-geloofsvorming ‘Opnieuw beginnen’: de beschreven zes bijeenkomsten en persoonlijke bezinning met het werkboek. Ook vinden er twee vieringen plaats: één rond verzoening en één rond de hernieuwing van de doopbeloften. Als vervolg kan worden deelgenomen aan kleine GBL-groepen (Geloof, Bijbel en Leven delen). En tot slot ontdekken de deelnemers in die GBL-groepen hun individuele gaven die bij kunnen dragen aan de parochieontwikkeling. Zo kunnen parochiële werkgroepen gecontinueerd worden en nieuwe ontstaan.

Drie wegen

Uiteindelijk is het mogelijk om het WeG-project te integreren in het totaalconcept ‘Wegen naar een geestelijk vernieuwde parochiegemeenschap’. Volgens Landré heeft dit drie doelen, die drie wegen van ontwikkeling inhouden. Ten eerste de geestelijke initiatie, de individuele geloofsdimensie: “Tijdens de eerste WeG-geloofsvorming krijgen deelnemers deel aan de grondervaring van het christelijk geloof en wordt verlangen gewekt naar geloofsverdieping, die vervolgens plaats vindt in de GBL-groepen.”

Ten tweede is er de beleving van de geloofsgemeenschap, de gemeenschapsdimensie van het geloof. Landré: “Deze komt tot stand door versterking van bestaande groepen en vorming van nieuwe groepen, zoals GBL-groepen en het WeG-

⁵ Het staat iedere parochie natuurlijk vrij om te kiezen voor een regelmatige herhaling van dit aanbod, maar de ervaring is dat de deelnemers die in hun omgeving vertellen over hun deelname de beste werving zijn voor nieuwe deelnemers.

team. Het is de bedoeling dat deze groepen regelmatig bijeenkomen.” En tot slot de parochiële dimensie van het geloof: de parochieopbouw in een nieuwe geest. “De individuele volwassene vindt in kleine parochiële groepen gelijkgezinden en een thuis. Daarin ontdekt hij ook de gaven om actief aan groepen deel te nemen. Maar deze groepen hebben de context van de parochie en de gehele Kerk nodig om zich ten volle te kunnen ontplooiën in hun identiteit, waardigheid, taak en zending.”

‘Echt iets nieuws’

Landré benadrukt dat het WeG-project in bepaalde opzichten “echt iets nieuws is”, en dus niet geïntegreerd kan worden in bestaande systemen of als alternatief fungeert. Zo ligt zoals gezegd de nadruk op de volwassenencatechese. Verder kent de traditionele pastoraal slechts één vorm van

sociale verbondenheid: het gezin. “In het WeG-project kan iedereen (ook degenen zonder gezin) in een kleine groep zijn christen-zijn beleven, gemeenschap ervaren, met anderen bidden en zich ergens mee engageren. En de inzet tot parochieopbouw wordt er alleen maar door vergroot.”

De traditionele pastoraal bestaat bovendien vooral uit zielzorgactiviteiten. Landré: “De huidige situatie in de samenleving, waarin grote groepen gelovigen het levendige geloof verloren hebben, vereist echter een nieuwe evangelisatie in de ruime betekenis. Daaraan levert het WeG-project een bijdrage.”

‘Opnieuw beginnen’, 114 blz., € 15 per stuk, per 5 exemplaren € 12,50, vanaf 10 stuks € 10,-. Bestellen: SRKK, tel.: 030 2326909, e-mail: bestel@rkk.nl of Carolushuis, tel.: 0475-386825.

Tot zover het artikel uit Rkkerk.nl, dat ook staat op

http://www.katholiek nederland.nl/rkkerk/media/rkkerk_gedrukt/2007/detail_objectID589413.html

BESCHIKBAAR MATERIAAL

Naast het werkboek voor de deelnemers (114 blz.) is er ook een handleiding voor de begeleiders. Deze handleiding heet eveneens ‘Opnieuw beginnen’, telt 120 blz. (met cd-rom) en kost €12 per stuk. Bestellen: SRKK, tel.: 030-2326909, e-mail: bestel@rkk.nl, of Carolushuis, tel.: 0475-386825.

Naast 'Neu anfangen' (Opnieuw beginnen) is er nog een basis-geloofsvorming, n.l. 'Komm und sieh', voor mensen die vrijwel niets (meer) van het geloof weten.

Meer informatie:

Een lezing van Klemens Armbruster op www.stucom.nl, in Nederlands (nr. 0216) en Duits (0216de).
www.wege-erwachsenen-glaubens.org;
www.weg-vallendar.de

Over andere methodes:

www.stucom.nl/parochie,
met onder de nummers 0197, 0200, 0213 informatie over Renew en onder de nummers 0214 en 0215 informatie over de methode Baranowsky.

Dit is document 0212 op www.stucom.nl